

Tot la 1888, în studiul său consacrat lui G. Skorina, P. V. Vladimirov releva două mari influențe în opera cărturarului bielorus: una — slavonă, alta — cehă. După părerea autorului, influența cehă s-a exercitat mai ales în materie de vocabular și sintaxă¹. Dar în afară de aceasta, P. V. Vladimirov descoperă cehisme în fonetică, morfologie și în unele expresii². Observațiile acestea sînt cu totul întemeiate, căci Skorina trăise la Praga, unde își începuse activitatea tipografică, traducînd *Biblia* în limba *lituano-rusă*, folosind ca model *Biblia* husită cehă de la 1506. În recenzia pe care o face cărții lui P. V. Vladimirov³, A. I. Sobolevski, renumit prin severitatea cu care aprecia lucrările științifice, acceptă concluziile autorului, subliniind că, într-adevăr, limba operelor lui G. Skorina conține cehisme.

Cărțile lui Skorina au cunoscut o largă răspîndire în Marele Cnezat Lituanian. Firește, limba lor nu putea să nu-și lase amprenta asupra limbii lituano-ruse. În orice caz, ceha ușurează mult explicarea sensurilor unor cuvinte și expresii din limba statutelor lituaniene.

Lexicul limbii lituano-ruse a mai fost influențat de germană⁴, letonă⁵ și latină. Dar în secolul al XVI-lea, cea mai puternică devine, evident, influența limbii polone, în primul rînd în vocabular (chiar în textele cu caracter religios). De regulă, polonismele se întîlnesc în număr mare în traduceri defectuoase. În opere originale, în acte și documente influența polonă e mai redusă. Influența aceasta asupra limbii căreia i-am spus *lituano-rusă* se accentuează considerabil după Uniunea de la Lublin⁶, deci după constituirea federației polono-lituaniene. La sfîrșitul secolului al XVII-lea, una din hotărîrile Seimului cerea introducerea limbii polone în administrația Marelui Ducat Lituanian⁷. Procesul de polonizare al claselor dominante din Lituania devine deosebit de intens⁸. O dovadă o constituie, între altele, *Dictionarium trium linguarum in usum studiosae juventutis*, întocmit de K. Širvydas și publicat la 1629. În cele din urmă, în secolul al XVII-lea limba polonă ia locul celei numite, convențional, *lituano-ruse*. Procesul acesta începe în ultimele decenii ale secolului

¹ Vezi P.V. Vladimirov, *op. cit.*, p. 247—248. Considerăm însă că n-ar trebui ignorată total părerea lui V.M. Istrin, după care lexicul limbii vorbite în Rusia veche e mai apropiat de vocabularul slav occidental, nu meridional Cf. și cele spuse de O.S. Mžel'skaja în articolul *Dialektizmy v jazyke pamjatnikov srednevekovoj pis'mennosti*, în vol. *Iz istorii slov i slovaroj*, Editura Universității din Leningrad, 1963, p. 120, care arată că în secolele al X-lea — al XV-lea graiurile din Pskov, pe lângă particularități specifice uniunii slave de est, posedă și vechi trăsături comune cu limbile slave de vest, dar și cu idiomurile baltice. În actele și documentele bielorusse din secolele al XV-lea — al XVI-lea, pe lângă elemente moștenite din slava comună, lexicul uzual cuprinde și numeroase elemente comune limbilor slave de est și vest.

² *Op. cit.*, p. 296—298.

³ „Žurnal Ministerstva Narodnogo Prosvěščenija“, 1888, p. 321—328.

⁴ Vezi P.V. Vladimirov, *op. cit.*, p. 299.

⁵ Vezi E.F. Karskij, *K voprosu o vlijanii litovskogo i latyšskogo jazykov na belorusskoe narečie*, în *Trudy po belorusskomu i drugim slavjanskim jazykam*, Moscova, 1962, p. 384—398.

⁶ Cf. și P.P. Pljušč, *op. cit.*, p. 229.

⁷ Cf. V.I. Borkovskij, P.S. Kuznecov, *op. cit.*, p. 30. Cu un secol în urmă Statutul lituanian cerea ca limba administrației să fie *rusa*, adică, după V.I. Borkovski și P.S. Kuznecov (*ibidem*), *bielorusa*.

⁸ Vezi B.A. Larin, *Kvathij istoričeskij obzor litovskoj leksikografii*, „Leksikografičeskij sbornik“, fasc. II, Moscova, 1957, p. 119.